

DOI 10.18524/2304-1587.2018.1(32).134297
УДК 343.3/.7

І. В. Гроз

адвокат, спірнт
Одеський національний університет імені І.І. Мечников, кафедра кримінального права, кримінального процесу та криміналістики
Фрунзівський бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна

А. В. Михайленко

кандидат фізико-математичних наук, доцент
Одеський національний економічний університет, кафедра математичних методів та лінійної економіки
вул. Преображенська, 8, Одеса, 65000, Україна

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЗАХИСНИКІВ В УКРАЇНІ

У статті досліджується тематика явище, як злочини проти захисників або предствник особи. Проведено аналіз останніх статистичних даних, що були надані Генеральною прокуратурою України, з відомостями про кількість зареєстрованих упродовж 2013-2017 роки, січня-лютого 2018 року кримінальних проваджень (проваджень), відповідальність з скоєння яких передбачена статтями 397-400 Кримінального кодексу України, та результати їх досудового розслідування. З цих даних був виявлений тенденція зміни кількості, виконано статистичний аналіз та лінійне згладжування ряду даних із застосуванням лінійного та поліноміального рівняння, та кож здійснено статистичний прогноз на 2018-2019 роки.

Ключові слова: захисник, злочини проти адвокатів, рівняння тренду, ряди даних, предствник особи.

Постановка проблеми. Останнім часом провадженні спільнот України неімовірно стурбовані масовими порушеннями професійних прав адвокатів та з їхньою особистою свободою та недоторканістю, чим ототожненням адвокатів зі своїми клієнтами. Окремі з подібних порушень можуть бути кваліфіковані як злочини проти захисників. Адвокати спільнот через діяльність в організації адвокатського самоврядування комітетів із захисту прав та гарантії адвокатської діяльності активно прагнуть створити дієві механізми захисту своїх професійних прав, у тому числі – і в рамках кримінального процесу. Частиною такої механізми є статистичне співтовариство, що допоможе проаналізувати динаміку злочинів проти захисників в Україні, та кож запропонує шляхи вдосконалення вітчизняного кримінального законодавства таким чином, щоб посилити відповідальність порушників прав та гарантії адвокатської діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зв'язку з низкою труднощів, що виникають при спробах вести єдиний статистичний облік втручання у діяльність захисників або предствник особи, у сучасній науковій літературі дана тема не знайшла належного розкриття. Серед авторів

поодиноких та сукупних публікцій, присвячених темі порушення прав двох типів кримінальних злочинів проти правосуддя, слід згадати Ю. В. Александров, В. І. Тютюгін, В. І. Борисов, Ю. В. Гродецького, В. А. Козак, А. О. Мороз, Р. С. Орловського, О. Є. Рудного, Є. В. Шевченко, В. В. Сміх, Ю. І. Соловйов та ін. Утім, у даних публікаціях не ліцензій міки злочинів проти захисників в Україні з останніх 7 років не здійснюється, що і зумовлює недовіду кримінальної дослідуваної у даній статті теми.

Методичні. Спробу висвітлити статистику та вивести лінійне рівняння тренду є привертати увагу на проблему та привести до втілення з конституційних, політичних та соціальних змін, та кожний виклик та лежати рекацію з боку правоохоронних органів та політиків щодо зміни такої негативної тенденції швидкого зростання кількості злочинів проти двох типів. Та кожний прогресує кількість злочинів, що кваліфікуються за статтями 397–400 Кримінального кодексу (далі – КК) України, що, в свою чергу, вказує на необхідність термінового вдосконалення чинного законодавства у цьому напрямку.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи таке складне соціальне, економічне, політичне явище, як злочини проти захисників, треба пам'ятати про те, що воно лежить від багатьох факторів, більшість із яких не піддаються обліку, деякі з яких є неявними та мають непрямий вплив. Навіть безпосередній періодичний облік кількості злочинів, учинених за статтями 397–400 КК України, викликє труднощі та невідповідності [6].

Відповідно до ч. 1 ст. 59 Конституції України, кожен має право професійну правничу допомогу та є вільним у виборі захисника своїх прав. Згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 30 вересня 2009 р. № 23–рп/2009, право отримання правової допомоги є загальним і стосується не лише підозрюваного, обвинуваченого чи підсудного, й інших фізичних осіб (наприклад, свідків), яким гарантується право вільного вибору захисника з метою захисту своїх прав та законних інтересів, що виникають з цивільних, трудових, сімейних, адміністративних та інших правотносин. Тому втручання в діяльність осіб, які надають правничу допомогу, тягне за собою відповідальність за ст. 397 КК України.

Треба відзначити, що багато звернень зі сторони двох типів спеціально створеної Національною соціальною службою захисників України гуржучу лінію не викликають жодної реакції та жодним чином не кваліфікуються і не обліковуються, деякі зі злочинів кваліфікуються з іншими статтями, зокрема ст. ст. 146, 185, 296, 356 КК України та ін.

Враховуючи вищевикладене, передбачається складним вивести будь-яку лінійну залежність покриття злочинів проти двох типів від інших статистичних показників. Тому пропонується розглянути та проаналізувати цей показник у динаміці та вивести прогностичне рівняння ряду динаміки, що дозволить визначити як саме змінюється покриття та зробити відповідний прогноз.

За статистичними даними, наданими Генеральною прокуратурою України, від січня 2013 до березня 2018 було зареєстровано 1162 злочини, з них обліковано 636, що складає 54,7% від загальної кількості (див.: дод. 1).

Можливо бачити, що у 2017 році порівняно з 2016 роком спостерігається масивний приріст покриття, злочини проти двох типів зросли

н 81, бо н 34.6%. Темп н рощення пок зує, що тенденція ряду зрост є, це свідчить про щорічне збільшення кількості злочинів проти двок тів. У середньому ж щороку в Укр іні фіксується 223 злочини проти з хисників, середній темп приросту ст новить 5,1% (див.: дод ток 2). Т кі цифри м ють виклик ти з непокоєння у можновл дців т двок тів т нег йну ре кцію з боку н укової спільноти т пр воохоронних орг нів.

Гр фічний н ліз д них дозволяє виявити тісний зв'язок між кількістю т ких злочинів т ч сом. У 2014 році у порівнянні з 2013 кількість злочинів проти пр воусуддя зменшил сь н 129. Але почин ючи з 2014 року відстежується чітк зрост зоч дин мік (див.: дод ток 3).

Побудуємо н літичну з лежність між результиуючим пок зник -кількістю злочинів (y) т ч сом (t) (ряд дин міки). З д ними 2014–2017 р.р. побудуємо лінійну регресію з допомогою методу н йменших кв др тів (МНК).

Рівняння дин міки м тиме вигляд: $y = b_0 + b_1t$, бо

$$y = 61,4t + 60,5.$$

Коефіцієнт кореляції при цьому ст новить $r_{yt} = 0,993$, що свідчить про дуже тісний зв'язок між ч сом т кількістю злочинів проти двок тів, критерій Стьюдент підтверджує зн чущість коефіцієнт кореляції, довірчий інтерв л для коефіцієнт кореляції з імовірністю 95% ст новить $r \in (0,63; 1)$.

Критерій Стьюдент для перевірки ст тистичної зн чущості коефіцієнтів регресії підтверджує зн чущість b_1 коефіцієнт т не підтверджує зн чущість b_0 . Тобто результиуючий пок зник з лежить лише від плинності ч су т не з лежить від моменту поч тку обліку. Ст тистичн зн чущість рівняння перевірен т підтвержен з допомогою коефіцієнт детермін ції і критерія Фішер . Уст новлено, що в досліджув ній ситу ції 98.58% з г льної в рі бельності пояснюється зміною ч су t . При цьому при зміні ч су н 1 рік кількість злочинів зрост тиме у середньому н 61,4 одиниці. Гр фічно емпіричне поле т теоретичне рівняння лінійної регресії предст влені у дод тку 4.

Згідно з рівнянням регресії, точковий прогноз н 2018 рік скл д тиме 368 злочинів, довірчий інтерв л з імовірністю 95% ст новитиме [306; 429], н 2019 рік 429 злочинів т довірчий інтерв л [332; 525].

Із іншого боку, якщо дод ти у дослідження д ні з 2013 рік, з лежність буде нелінійною. Н йкр щу проксим цію н д є п р болічне рівняння другого ступеня, с ме $y = b_0 + b_1t + b_2t^2$, бо після розр хунку п р метрів $y = 30,5x^2 - 161,1x + 370,6$. Точність оцінки дещо нижч , ніж у лінійному рівнянні, коефіцієнт кореляції $r^2 = 0,862$, критерій Стьюдент т Фішер підтверджують зн чущість коефіцієнт кореляції т ст тистичну зн чущість рівняння в цілому.

Т ким чином, точковий прогноз скоєння злочинів проти з хисників в Укр іні н 2018 рік ст новить 502 злочини. Гр фічне предст влення емпіричного кореляційного поля, теоретичного поліномі льного рівняння т точковий прогноз результиуючого пок зник н 2018 рік предст влені у дод тку 5.

Висновки. Пр вовий ст тус двок т є одним із індик торів розвитку суспільств в цілому. Оскільки Укр ін є пр вовою держ вою, керівництво

кріпіння всіх рівнях має бути зцівлено у всебічному розвитку двоктури її високому професіоналізмі та незалежності. Ті цілі можуть бути досягнуті лише за умови максимальної безпеки та мінімального тиску на двоктуру. Але, виходячи з наявних статистичних даних та лінії тренду, можна зробити висновок, що гратиї двоктської діяльності реалізуються не в повному обсязі та щороку професія двоктства є все більш небезпечною.

Удосконалення законодавства та чітке відстеження статистики випадків порушення прав двоктства мають значно підвищити безпеку та зменшити кількість злочинів, що вчиняються проти захисників в Україні у майбутньому.

Додаток 1

Злочини проти двоктів з даними Єдиного реєстру досудових розслідувань

Рік	З реєстровано	З критовсього	Обліковано
2013	203	166	37
	50	35	15
	4	2	2
	1		1
	всього	258	
2014	94	66	28
	29	14	15
	6	4	2
	0		
	всього	129	
2015	128	68	68
	41	14	27
	5	1	4
	4		3
	всього	178	
2016	182	95	87
	46	13	33
	6	1	5
	0		
	всього	234	
2017	229	116	113
	74	30	44
	9	5	4
	3	2	1
	всього	315	
2018	40	4	36
	7		7
	1		1
	0		
	всього	48	
Загалом за весь період	1162	636	533

Додаток 2

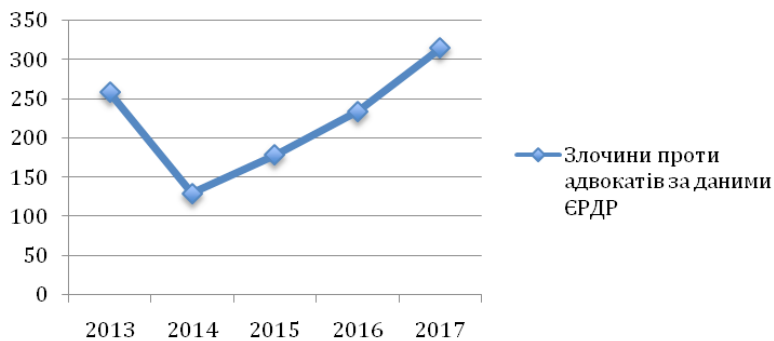
Статистичні показники злочинів проти адвокатів в Україні з 2013–2017 роки

Період	Злочини проти адвокатів, кількість	Абсолютний приріст	Темп приросту, %	Темпи росту, %	Абсолютний зміст 1% приросту	Темп ріст, %
2013	258	-	-	100	-	0
2014	129	-129	-50	50	2,58	-50
2015	178	49	37,98	137,98	1,29	18,99
2016	234	56	31,46	131,46	1,78	21,71
2017	315	81	34,62	134,62	2,34	31,4
Заглом	1114					

Додаток 3

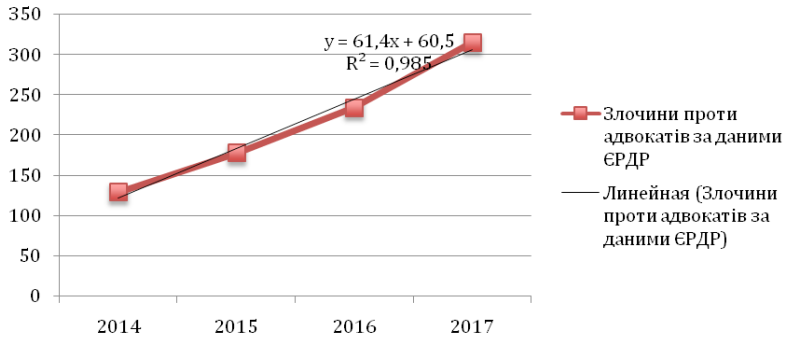
Злочини проти адвокатів з даними Єдиного реєстру досудових розслідувань з 2013–2017 роки. Графічне представлення

Злочини проти адвокатів за даними ЄРДР

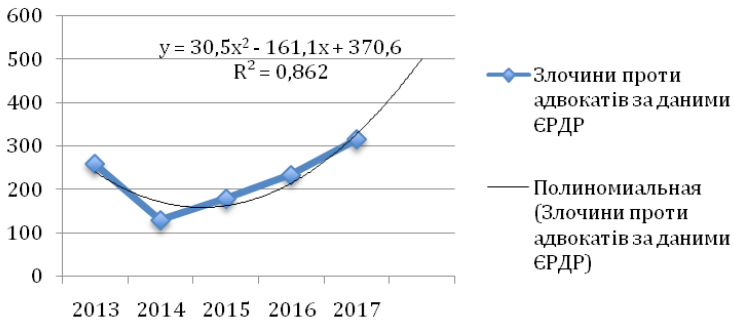
Кореляційне поле та теоретичне рівняння ряду динаміки

Злочини проти адвокатів за даними ЄРДР

Кореляційне поле та загальне рівняння ряду динаміки по параболі

Злочини проти адвокатів за даними ЄРДР

Список літер тури

1. Алекс ндров Ю. В. Злочини проти пр восуддя / Ю. В. Алекс ндров // Н укуво-пр ктичний комент р до Кримін льного кодексу Укр їни: з ст ном з-в і пост нов Пленуму Верховного Суду Укр їни н 1 грудня 2001 р. З ред. С. С. Яценк . К.: А.С.К., 2002. С. 804-844.
2. Тютюгін В. І., Борисов В. І., Гродецький Ю. В., Коз к В. А., Орловський Р. С., Р дутний О. Є., Шевченко Є. В. Злочини проти пр восуддя / В. І. Тютюгін, В.І. Борисов, Ю. В. Гродецький, В. А. Коз к, Р. С. Орловський, О. Є. Р дутний, Є. В. Шевченко // [н вч. посібник]; з з г. ред. проф. В. І. Борисов , проф. В. І. Тютюгін (В. І. Тютюгін, В. І. Борисов, Ю. В. Гродецький т ін.). Х. : Н ц. ун-т «Юридичн к демія Укр їни імені Яросл в Мудрого», 2011. 160 с.
3. Сміх В. В. Кримін льн відповід льність з порушення пр в особи н пвову допомогу: [моногр фія] / В. В. Сміх; з з г. ред. М. І. Мельник . К.: Атік , 2012. 200 с.
4. Соловьев Ю. И. Н рушения профессиона льных пр в двок тов / Ю. И. Соловьев // Акту льные проблемы российского пр в . Адвок тур и нот ри т. 2016. № 12 (73) дек брь. С. 145-150.
5. Мороз А. О. Кв ліфікуючі озн ки злочину втруч ння в діяльність з хисник чи предст вник особи / А. О. Мороз // Юридичн н ук . 2015. №7. С. 128-136.
6. Кримін льний кодекс Укр їни: З кон Укр їни від 05.04.2001 року № 2341-III // Відомості Верховної Р ди Укр їни. 2001. № 25–26. Ст. 397–400.
7. Конституція Укр їни: Основний З кон Укр їни від 28.06.1996 року // Відомості Верховної Р ди Укр їни. 1996. № 30. Ст. 141.
8. Злочини проти двок тів: ГПУ н д л ст тистику з ЄРДР // З кон і бізнес. 04.04.2018 р. URL: <http://zib.com.ua/ua/132500-zlochini-proti-advokativ-gru-nadala-statistiku-z-erdr.html>
9. Аф н съев В. Н., Юзб шев М. М. Ан лиз временних рядов и прогнозиров ние / В. Н. Аф н съев, М. М. Юзб шев. Москв : Фин нсы и ст тистик , 2001. 228 с.

Ст ття н дійшл до ред кції 02.06.2018

И. В. Гроз

Одесский н цион льный университет имени И.И. Мечников ,
к федр уголовного пр в , уголовного процесс и кримин листики
Фр нцузский бульв р, 24/26, Одесс , 65058, Укр ин

А. В. Мих йленко

Одесский н цион льный экономический университет,
к федр м тем тических методов н лиз экономики
ул. Преобр женск я, 8, Одесс , 65000, Укр ин

АНАЛИЗ ДИНАМИКИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ ПРОТИВ ЗАЩИТНИКОВ В УКРАИНЕ

Резюме

Ст тья посвящен исследов нию т кого явления, к к преступления против з щитник или предст вителя лиц . Проведен н лиз последних ст тистических д нных, предост вленных Генер льной прокур турой Укр ины, по сведениям о количестве з регистиров нных в течение 2013-2017 годов, янв ря-февр ля 2018 год уголовных пр вон рушений (производств), кв лифициров нных по ст тьям 397-400 Уголовного кодекс

України, и результат их досудебного расследования. По этим данным был выявлен тенденция изменения количеств, выполнен статистический анализ и нелитическое сравнение ряд динамики с применением линейного и полиномиального уравнения. Также был составлен статистический прогноз совершения преступлений против адвокатов в Украине на 2018-2019 годы.

Ключевые слова: защитник, преступления против адвокатов, уравнение тренда, ряды динамики, представитель лиц

I. V. Groza

Odessa I.I. Mechnikov National University,
The Department of Criminal Law, Criminal Proceedings and Criminalistics
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine

A. V. Mikhaylenko

Odessa National Economic University,
The Department of Mathematical Methods of Analysis in Economics
Preobrazhenska str., 8, Odessa, 65000, Ukraine

**DYNAMICS' ANALYSIS OF CRIMES AGAINST DEFENDERS
IN UKRAINE**

Summary

The article is devoted to the research of such a phenomenon as crimes against a defender or a person's representative. The analysis of the latest statistical data provided by the General Prosecutor's Office of Ukraine was done, according to the information on the number of registered in 2013-2017, in January-February of 2018 criminal offenses (proceedings), which were qualified by the articles 397 – 400 of The Criminal Code of Ukraine, and according to the results of their pre-trial investigation. According to those data, the tendency to change the number was revealed, statistical analysis and analytical smoothing of a number of dynamics were performed using the linear and polynomial equation, the statistical forecast of conducting the crimes against attorneys at law in Ukraine for 2018-2019 was made.

Key words: defender, crimes against defenders, trend equation, dynamics' series, person's representative.